

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 185/06-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. júna 2006 predbežne prerokoval sťažnosť F., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. H., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 14 Co 543/02-112 z 30. júna 2004 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 279/2004 z 31. augusta 2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2006 doručená sťažnosť F., B. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. H. B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 13 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 543/02-112 z 30. júna 2004 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn.

2 Cdo 279/2004 z 31. augusta 2005 v konaní žalobkyne L. G. proti žalovanému F. o zaplatenie 291 115 Sk z titulu nedostupného vkladu podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane vkladov“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že je právnickou osobou zriadenou zákonom č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov. Na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) prebiehalo konanie žalobkyne L. G. proti žalovanému F. z titulu nedostupného vkladu. Prvostupňový súd rozsudkom č. k. 21 C 136/01-67 z 28. júna 2002 žalobu zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podala odvolanie žalobkyňa. Krajský súd zmenil svojím rozsudkom č. k. 14 Co 543/02-112 z 30. júna 2004 rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobe vyhovel. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ dovolanie. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 Cdo 279/2004 z 31. augusta 2005 dovolanie sťažovateľa zamietol. Podľa názoru sťažovateľa rozhodnutie odvolacieho súdu je nesprávne v prejudiciálnej otázke, ktorá mala zásadný význam pre rozhodnutie v merite veci, t. j. v otázke, či mala alebo nemala žalobkyňa tzv. nedostupný vklad v D. ku dňu 18. júlu 2000. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd stotožnil dva dátumy, a to deň zavedenia nútenej správy (1. júl 2000) a deň vzniku nedostupnosti vkladu v dôsledku vyhlásenia banky za neschopnú vyplácať vklady (18. júl 2000). Najvyšší súd v dovolacom konaní tiež nesprávne posúdil otázku, či žalobkyňa mala alebo nemala v rozhodný deň tzv. nedostupný vklad, a stotožnil dátum zavedenia nútenej správy s dátumom vzniku nedostupnosti vkladu.

Podľa sťažovateľa bolo rozsudkom krajského súdu a rozsudkom najvyššieho súdu porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 13 ods. 1 ústavy tým, že rozsudkom krajského súdu bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že sa vyhovel žalobe o zaplatenie sumy 291 115 Sk a rozsudkom najvyššieho súdu bolo zamietnuté dovolanie sťažovateľa ako neopodstatnené. Tieto rozhodnutia sú vecne nesprávne, a tým porušujú základné práva sťažovateľa.

Sťažovateľ nežiada poskytnutie primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. ... základné práva podľa čl. 13 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR boli porušené právoplatnými rozhodnutiami resp. inými zásahmi, a to:

- rozsudkom Krajského súdu Bratislava zo dňa 30. 6. 2004 č. k. 14 Co 543/02-112, ktorý nadobudol právoplatnosť 20. 10. 2004,

- rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. 8. 2005, č. k.: 2 Cdo 279/2004, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 9. 11. 2005,

- konaním oboch týchto súdov v čase pred vyhlásením daných rozsudkov;

2. ... zruší oba vyššie uvedené rozsudky Krajského súdu Bratislava a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky,

3. ... vráti vec na ďalšie konanie Krajskému súdu Bratislava,

4. Krajský súd Bratislava a Najvyšší súd SR sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi vzniknuté trovy konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky v plnej výške do 15 dní odo dňa vyhlásenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 13 ods. 1 ústavy povinnosti možno ukladať: a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd, b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

Podľa § 3 ods. 1 zákona o ochrane vkladov vkladom fyzických osôb sa na účely tohto zákona rozumejú nimi zverené peňažné prostriedky, ktoré predstavujú záväzok banky alebo pobočky zahraničnej banky voči vkladateľovi na ich výplatu, a to vrátane úrokov a iných majetkových výhod spojených s vkladom, s výnimkou vkladov fyzických osôb – podnikateľov, zriadených na účely podnikania a anonymných vkladov.

Podľa § 3 ods. 3 zákona o ochrane vkladov vklad sa považuje za nedostupný, ak ide o vklad uložený v banke alebo pobočke zahraničnej banky, ktorá bola podľa § 8 ods. 3 vyhlásená za nedostupnú vyplácať vklady.

Podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane vkladov vklad sa považuje za nedostupný, ak ide o vklad uložený v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ktorá bola podľa § 8 ods. 3 vyhlásená na neschopnú vyplácať vklady, uložený v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ktorej súd pozastavil nakladanie s vkladmi rozhodnutím vydaným v konaní podľa osobitného zákona, ak sa toto rozhodnutie stalo vykonateľným pred vyhlásením podľa § 8 ods. 3.

Podľa § 8 ods. 1 zákona o ochrane vkladov ak banka nie je schopná vyplácať vklady počas 48 hodín napriek použitiu svojich likvidných prostriedkov vrátane povinnej minimálnej rezervy, je povinná oznámiť túto skutočnosť najneskôr v najbližší pracovný deň Národnej banke Slovenska a fondu.

Podľa § 8 ods. 3 zákona o ochrane vkladov Národná banka Slovenska vyhlási banku za neschopnú vyplácať vklady do 3 pracovných dní od doručenia oznámenia podľa odseku 1, ak sa preukáže trvalý nedostatok likvidity banky alebo ak sa nenájdu možnosti na odstránenie dočasného nedostatku likvidity.

Podľa § 9 ods. 1 zákona o ochrane vkladov za nedostupný vklad v banke podľa § 3 ods. 5 má vkladateľ právo na náhradu od fondu v slovenskej mene.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť. Namietat' porušenie svojich práv v konaní pred ústavným súdom sú totiž oprávnené len tie fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré splnili všetky zákonné podmienky spojené s nadobudnutím a uplatňovaním takýchto práv. Z konania o ústavnej sťažnosti sú preto vylúčené také návrhy, v ktorých sťažovateľ nespĺnil niektorú zo zákonných podmienok potrebnú pre vznik právneho vzťahu, porušenie ktorého namietal na ústavnom súde. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd

nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal sťažovateľ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 20/97).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil právny názor, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01 a I. ÚS 13/00).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v prvom rade v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale ju aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Ďalej uviedol, že postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Nakoniec zdôraznil, že ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné

súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 50/97, I. ÚS 54/97).

Podľa právneho názoru ústavného súdu nie je možné úspešne sa domáhať samostatnej ochrany základného práva upraveného v čl. 13 ods. 1 ústavy, ako to už vyplýva z jeho systémového zaradenia pod všeobecné ustanovenia prvého oddielu druhej hlavy ústavy, pre jeho všeobecnosť, ale len v spojitosti s ďalšími základnými právami a slobodami upravenými v druhom až siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (I. ÚS 20/00).

Žalobkyňa sa žalobou domáhala zaplatenia sumy 291 115 Sk s prísl. titulom náhrady za nedostupný vklad podľa zákona o ochrane vkladov. Dňa 2. marca 1999 uzavrela s D., a. s., zmluvu o zriadení termínovaného vkladu a vložila vklad 300 000 Sk na dobu od 2. marca 1999 do 2. apríla 1999. V deň splatnosti vkladu banka vklad obnovovala. Dňa 30. júna 2000 uzavrela žalobkyňa s D., a. s., dodatok k zmluve, podľa ktorého mala banka 2. júla 2000 previesť vklad na účet manžela žalobkyne. Dňom 1. júla 2000 bola zavedená na D., a. s., nútená správa a zakázalo sa vykonávanie platobného styku a zúčtovaní, okrem výnimiek určených správcom. D., a. s., napriek zavedeniu nútenej správy vykonala 2. júla 2000 prevod peňazí na účet manžela žalobkyne, takže na jeho účte sa nachádzala 2. júla 2000 suma 619 315 Sk. Manželovi žalobkyne žalovaný (sťažovateľ) vyplatil sumu 328 000 Sk, t. j. maximálnu čiastku z titulu chráneného vkladu, a žalobkyňa vklad odmietol vyplatiť. D., a. s., listom z 13. novembra 2000 oznámila, že svoju povinnosť porušila, keď peniaze previedla na účet manžela žalobkyne a zároveň korekciu dát pre výplatu doručila žalovanému (sťažovateľovi). Žalovaný napriek tomu odmietol dlžnú sumu žalobkyne zaplatiť. Žalovaný namietal, že peniaze žalobkyne boli 2. júla 2000 automaticky, v dôsledku funkčného bankového počítačového systému, prevedené na účet manžela žalobkyne. Pokyn na prevedenie peňazí bol zadaný do systému pri uzatváraní dodatku k zmluve a vyhlásenie nútenej správy na D., a. s., už nemohlo chod počítačového systému podľa názoru žalovaného zastaviť. Podľa názoru žalovaného (sťažovateľa) sa vkladateľovi vyplatí vklad, ak tento existuje ku dňu vyhlásenia banky za neschopnú vyplácať vklady, čo

bolo v danom prípade 18. júla 2000. Keďže podľa názoru žalovaného (sťažovateľa) k uvedenému termínu na účte žalobkyne neboli žiadne finančné prostriedky, preto žalovaný nevyplatil žalobkyni vklad chránený zákonom o ochrane vkladov. Podľa názoru žalovaného (sťažovateľa) ak D., a. s., porušila svoju povinnosť a napriek vyhláseniu nútenej správy protiprávne previedla prostriedky na účet manžela žalobkyne, zodpovedá za túto skutočnosť banka a žalobkyňa sa svojich peňazí mohla domáhať voči D., a. s., titulom náhrady škody alebo titulom bezdôvodného obohatenia.

Ústavný súd konštatuje, že pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 13 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 14 Co 543/02-112 z 30. júna 2004 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 279/2004 z 31. augusta 2005, k tomuto porušeniu nemohlo dôjsť. Účelom zákona o ochrane vkladov, ktorý je *lex specialis* (osobitný predpis) vo vzťahu k *lex generalis* (všeobecný predpis), ktorým je Občiansky zákonník, je ochrana vkladov vo všetkých bankách a vymedzenie okruhu vkladov a miery ich ochrany. Systém ochrany vkladov spočíva vo výplate náhrady vkladateľom v stanovenej sume v prípade, že banka nie je v dôsledku vlastnej finančnej situácie schopná zaplatiť vklady vkladateľov. V tomto prípade nastupuje povinnosť F. poskytnúť náhradu za vklady, ktoré sa stanú nedostupnými. Pre posúdenie, či sa vklad žalobkyne stal nedostupným, bolo rozhodujúce riešenie otázky, či ku dňu zavedenia nútenej správy mala žalobkyňa vklad v banke. V konaní bolo preukázané, že žalobkyňa vložila do D., a. s., svoj vklad a mala ho aj v deň zavedenia nútenej správy 1. júla 2000. Dôsledkom nútenej správy bol i zákaz vykonávania platobného styku a zúčtovania, ako i nakladania s vkladmi klientov. Správca D., a. s., svojím príkazom č. 2 z 1. júla 2000 zakázal zamestnancom aj používanie automatizovaného počítačového bankového zúčtovacieho systému. To znamená, že sa to vzťahovalo aj na vopred naprogramované bankové operácie do tohto systému, ku ktorým by malo dôjsť neskôr. Dôsledkom nerešpektovania tejto povinnosti bol protiprávne uskutočnený prevod vkladu z účtu žalobkyne na účet jej manžela. Tento prevod mal byť však pozastavený, keďže po zavedení nútenej správy sa prevody nemali uskutočňovať. Z dokazovania vykonaného všeobecnými súdmi vyplýva, že žalobkyňa mala v rozhodnom čase vklad v banke, a preto jej vzniklo právo na náhradu za nedostupný vklad. Zákon o ochrane vkladov je potrebné vykladať na

prospech oprávneného, teda žalobkyne, ktorá neporušila žiadnu právnu povinnosť. Skutočnosť, že prevod vkladu žalobkyne, ktorý bol síce naprogramovaný pred vyhlásením nútenej správy, a po zavedení nútenej správy bol tento prevod protiprávne uskutočnený na účet manžela žalobkyne, nemožno vykladať v neprospech žalobkyne, keďže tento príkaz mohol a podľa zákona a príkazu správcu D., a. s., aj mal byť pozastavený. Keďže krajský súd a najvyšší súd správne posúdili vklad žalobkyne ako vklad v rozhodnom čase nedostupný, vznikla povinnosť F. zaplatiť žalobkyni náhradu podľa zákona o ochrane vkladov.

Rozsudok krajského súdu č. k. 14 Co 543/02-112 z 30. júna 2004 a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 279/2004 z 31. augusta 2005, ktoré sťažovateľ napadol svojou sťažnosťou, nemajú charakter zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 13 ods. 1 ústavy nemohlo dôjsť. Vzhľadom na to sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2006